

21 has been the subject of many publications, among the most important are the following: J. Stragnell, D. Harrington, T. Elgwin, J. Smith, M. Kister, B. Wald, F. Martinez. The purpose of the study is to critically analyze the interpretations of two texts from the corpus of Dead Sea Scrolls, 4QSamb and 4Q416 2 ii 21. The article examines two important texts from the Dead Sea Scrolls, 4QSamb and 4Q416 2 ii 21, which shed light on a possible interpretation of a passage from Paul's corpus, 1 Thessalonians 4: 4. The 4QSamb study by scientists led to two interpretations of this passage. The article shows that understanding 4QSamb has a sexual context, and can locally indicate the male genitalia. The study of the text 4Q416 2 ii 21 led to the emergence of three radically different interpretations. Although each approach is well-argued and has its advantages, the paper has shown that the interpretation proposed by Elgwin Thorleif is more true in view of paleographic research, lexical analysis, and the immediate context of the passage. The article showed that the word '7J in the texts is used as a euphemism in the meaning of the male genitalia. This conclusion provides an important context for understanding 1 Thessalonians 4:4, that the interpretation of the word σκεῦός in this text must take into account the possibility of its interpretation in the sense of male "genitals".

Keywords: vessel, woman, genitalis, '7J, σκεῦός.

УДК 1:316]:616–036.21
DOI:10.17721/sophia.2020.15.7

В.Е. Туренко, канд. філос. наук, наук. співроб.
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна
ORCID: 0000-0003-0572-9119
e-mail: vitali_turenko@ukr.net,
В.А. Запорожець, магістр релігієзнавства, провідний фахівець
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна
ORCID: 0000-0003-3045-2430
e-mail: viktorija_zaporozhets@ukr.net

КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ ФЕНОМЕНУ ПАНДЕМІЇ У ФІЛОСОФІЇ, БОГОСЛОВ'Я І РЕЛІГІЄЗНАВСТВІ: КОМПАРАТИВНИЙ АНАЛІЗ

Здійснено порівняльний аналіз пандемічного дискурсу в таких галузях людського знання, як філософія, богослов'я і академічне релігієзнавство.

Філософський дискурс, пов'язаний із феноменом пандемії, ставить за мету роздуми про співвідношення індивідуального і соціального, особистісного та політичного, свободи і несвободи. Через концепт "біополітики" філософія розглядає даний концепт як фактор сучасної влади, хоча в той же час епідемія стає основою для того, щоб по-особливому побачити Іншого і допомогти йому в нинішній кризовій ситуації.

Встановлено, що в богословському контексті пандемія є не лише карою Божою за людські провини, але також один із потенційних варіантів для самовдосконалення. Богословський дискурс розглядає не лише причини пандемій у людстві, але й намагається осягнути телеологічність її в житті кожної особистості.

Виявлено, що в академічному релігієзнавстві феномен пандемії розкривається в бінарній опозиції загроза-виклик. Відповідно, в рамках даного дискурсу здійснюється дослідження специфіки здійснення діяльності релігійних організацій, особливостей державно-конфесійних відносин, а також можливих наслідків від неї.

Ключові слова: пандемія, хвороби, богослов'я, академічне релігієзнавство, філософія, коронавірусна інфекція.

Коронавірусна інфекція, яка захопила світ у кінці 2019 р. і досі панує, спричинила в суспільстві великий резонанс. Це пов'язано з тим, що хоча це друга епідемія у XXI ст. [8], проте саме поява її викликала жваве обговорення серед фахівців як природничого спрямування, так і гуманітарного. Відповідно, перед людством дана ситуація поставила не стільки відповіді, скільки питання. Самому феномену пандемії глибокої та фундаментальної уваги особливо не приділялося науковцями різних галузей гуманітарного знання, це стосується і академічного релігієзнавства.

Втім, варто відзначити, що, на нашу думку, концептуальним буде це зробити на основі порівняльного аналізу разом із філософським і богословським дискурсом.

Отже, спробуємо здійснити компаративістику феномену пандемії на контексті таких дисциплін, як філософія, богослов'я та академічне релігієзнавство.

1. Філософська герменевтика пандемії: між сакральним і профанним.

Вітчизняна дослідниця В. Луканова виділяє такі підходи для філософського осягнення феномену пандемії:

1. архаїчний;
2. як феномен життя окремої особистості;
3. як проблема сучасного людства.
4. системно-структурний [6; 12].

Втім, на наш погляд, це не є досконалою структурою філософського розуміння пандемії. Вважаємо, що ключовою бінарною опозицією для філософської герменевтики досліджуваного феномену є індивідуальне та соці-

альне. На підтвердження цьому варто відзначити думку західного мислителя Д. Мануссакіса, який у праці "Місто хворе: Софокл, Фукідид і Камю про коронавірус" зауважує: "Чума – це хвороба громади, міста, поліса. По суті, можна сказати, що чума – це політична (political) хвороба. Як політична хвороба – чума виявляється як епідемічною – тобто випадковою, що приходить в мое тіло ззовні, від іншого – так і ендемічною, що виходить зсередини метафоричного тіла поліса, або "полісного тіла" (body politic). Бо поліс, поширюючи право на громадянство в ньому на кожного зі своїх членів, привласнює їх всіх собі (навіть ті, хто виключений з нього, виключаються з посиланням на нього). Хоч би що там було поза містом і не від міста – є його інше, адже поліс ґрунтується на цьому" [9].

Відповідно, у даній ситуації найбільш чітко простежується опозиція між особистісним та політичним, індивідуальним та соціальним. Епідемія найбільш яскраво виражає протиставлення суспільного буття та життя кожного з нас. Через це особливо важливим постає питання свободи і несвободи в такій кризовій ситуації.

Адже тут доречним буде згадати праці М. Фуко, який говорить про нові механізми керування соціальними спільнотами, запроваджуючи концепт "біополітики". Він, як зауважує П. Прес'ядо, "використовував поняття "біополітика", щоб описувати відносини, які влада встановлює із соціальним тілом в епоху модерну. Воно описує перехід від того, що він називає суверенним суспільством, в якому суверенітет визначається з погляду управління ритуалізації смерті, до "дисциплінарного сус-

пільства", яке контролює і максимізує життя населення як функцію національних інтересів. Для Фуко прийоми біополітичного управління поширювалися за допомогою мережі влади, яка виходила за рамки сфери права і ставала горизонтальною, схожою на щупальця силою, покриваючи всю територію досвіду життя і проникаючи в кожне окреме тіло" [10].

Тому бачимо, що пандемія у світлі філософського дискурсу виявляє суперечливість існування людського в соціумі, вона розкриває діалектику перебування людини на самоті і серед людей, в масі. Виникають питання, де ми найбільш вразливі – коли перебуваємо сам на сам, або ж коли серед людей, причому не лише щодо здоров'я, але й взагалі свого існування.

Відомий західний мислитель Е. Канетті стосовно цього в своєму шедевр "Маса і влада" визначає масу, на якій заснована влада, через інверсію страху бути зворушеним. У той час як люди зазвичай бояться, що до них доторкнеться незнайомиць, і всі дистанції, які люди створюють навколо себе, є наслідком цього страху, маса – це єдина ситуація, в якій цей страх звернений у свою протилежність. "Тільки в масі людина може звільнитися від страху перед дотиком... Хто віддав себе на волю маси, не боїться її дотиків... Хто б на тебе не напірав, він такий же, як ти сам. Його відчуваєш як самого себе. Раптом все виявляється тим, що відбувається нібито всередині одного тіла... Масі, отже, притаманне подолання страху дотику. Полегшення, яке по ній поширюється... досягає виключно високого ступеня при її найбільшій щільності" [3; 320].

Через це слушною є думка Д. Манусакіса про те, що: "труднощі нашої нової реальності – обмеження в подорожах і мобільності, обмеження в доступності різних товарів, обмеження, які накладені на роботу й задоволення, – це саме ті труднощі, які очікують індивідуалізованого громадянина, оскільки чума змушує брати до уваги іншого, коли він реабілітує себе в політичному просторі. Людина може жити з іншими тільки тією мірою, якою вона живе і для інших. Якщо я не живу для інших, то життя з іншими – це пекло" [8].

Як бачимо, епідемія разом з тим має позитивний характер, адже спонукає кожного з нас думати про іншого, що він також важливий для нас, а життя кожного, хто оточує, залежить інколи саме від нас. І хоча пандемія наголошує на соціальному дистанціюванні, суспільство, як підкреслює Д. Агамбен: "не стане, як можна наївно вважати, доведеним до крайності індивідуалізмом: навпаки, воно залишиться таким же, яким ми бачимо його сьогодні навколо нас, – розрідженою масою, заснованою на заборону, але саме тому особливо щільною і терплячою" [7].

Підсумовуючи, варто зазначити, що філософський дискурс все ж в епідеміях бачить більш негативний сенс і значення для людства. Таке ставлення зумовлюється не лише загрозою для його існування, але й для повноцінного та ефективного існування тих чи інших спільнот та кожної людини загалом.

2. Особливості богословського тлумачення пандемії

Богословське осмислення пандемії, якщо ми говоримо в християнському контексті, пов'язане в першу чергу з двома біблійними аспектами: книгою Вихід та Одкровенням Іоанна Богослова. В цих біблійних книгах прояснюється чітке біблійне розуміння пандемії як кари Божої за непослух і/або гріхи людей перед Творцем. Також варто відзначити згадування про епідемії в пророчих книгах [Іер. 28:8], [Іезек. 7:15], в яких також наголошується на

розумінні мору як наслідку гріховних вчинків і дій того чи іншого народу або загалом всього людства.

Водночас, у цьому ключі виникає таке богословське питання: "де знаходиться Бог під час епідемії, карантину?" [1]. І відповідь в цьому віднаходимо вже у представників середньовічної теологічної думки. Тому патристичні напрацювання розширюють богословське розуміння причин та праксису епідемії і шукають відповіді не лише на питання "чому?", але "для чого?", "яким чином?". Через це як патристика, так і схоластика займається не тільки казуїстикою пандемії, але й тим, що намагається зрозуміти, як себе поводити в таких ситуаціях, для якого результату вони покликані тощо.

Так, зокрема, можемо пригадати слова такого представника східної патристики, як Кіпріана Карфагенського, який у праці "Про смертність", написаної під час чуми при імператорії Декії, говорить: "Отже, коли досягає нас хвороба, неміч або яке спустошення: тоді чеснота наша вдосконалюється; тоді віра наша, пробувши твердою в спокусах, увінчається, згідно зі словами Святого Письма: "Глиняний посуд випробується у печі, а випробовування людини – у розмові її." [Сир. 27: 5]. У цьому-то й полягає різниця між нами і людьми, що не знають Бога, що вони в скрутні часи скаржаться і нарікають, а нас, навпаки, лиха не відхиляють від істинної віри і чесноти, але ще більш зміцнюють в них. Те, що розслаблення шлунка забирає у нас тілесні сили, що жар зсередини, який перейшов у гортанні виразки, ятриє їх, що безперервна блювота втрачає внутрішність, прилив крові робить запалення в очах, що у деяких відсікаються руки і інші члени внаслідок заразливого гниття, що від розслаблення тіла відбувається тремтіння в ногах, послаблюється слух, пошкоджується зір: все це сприяє поступу віри. І яка безстрашність – всіма силами незламного духу мужньо протистояти всім таким напоором поневірянь і смерті! Яка висота – стояти прямо серед руїн роду людського і не схилитися долу разом з тими, які не мають ніякої надії на Бога!" [4].

Тому, як зазначає зарубіжна дослідниця М. Лі: "Продовжуючи думати про те, як нам реагувати на коронавірус, зверніть увагу на те, як нехристияни в Римській імперії робили акцент на самозбереженні, в той час, як рання Церква підкреслювала безстрашність і жертвне служіння. У той час, як нехристияни бігли від епідемії і кидали своїх хворих близьких, тому що боялися невідомого, християни йшли прямо в епідемію і служили як християнам, так і нехристиянам, розглядаючи своє власне страждання як можливість поширювати Євангеліє і являти любов Христову" [5].

Через це, ми бачимо зовсім інший погляд на появу пандемії у патристичній літературі – такі випробування є не карою Божою, а шляхом для самовдосконалення, для того, щоб людські серця були більш милосердні, терплячі і добрі. Відповідно постає завдання, що якщо людина віруюча, то вона не повинна не боятися, але і не надиматися в контексті епідеміологічної ситуації. Не боятися вона повинна, оскільки вірує, що Творець її збереже від усього лихого, але разом з тим не вихвалитися, а бути смиренною, пам'ятаючи слова Євангелія, що "Господь гордим противиться" [Як. 4:6].

Недарма тому і виникла дискусія серед богословів у контексті участі у богослужіннях та формах таїнств. Хоча, скоріше за все, дане питання виникло не стільки через епідеміологічну ситуацію в країні, а внаслідок рекомендацій ВООЗ та державних відомств, відповідальних за збереження здоров'я громадян. Отже, виникли питання, наскільки безпечним є перебування в храмі під час богослужінь, наскільки можливим стає участь у сповіді та причасті у звичному режимі.

Зазначені питання є дійсно богословськими, оскільки торкаються сакраментології – науки про церковні таїнства. Пандемія порушила перед богословами проблему меж та природи таїнств. Разом з тим ті чи інші можливі відповіді торкаються безпеки людини зокрема і релігійної безпеки загалом.

Втім, самовдосконалення, про яке пишуть представники східної патристики, цілком можливе і в наш час, особливо в контексті релігійної безпеки. Як слушно підкреслює М. Лі: "Ми також повинні прагнути жертовно служити нашим близьким, завбачливо дотримуючись порад медиків, щоб допомогти сповільнити поширення інфекції. Замість свого власного здоров'я ми повинні віддавати пріоритет здоров'ю більш широкого суспільства, особливо найбільш вразливих громадян, виявляючи обережність і не поширюючи страх, істерію і дезінформацію. Це може коштувати нам чогось: скасування поїздок або запланованих заходів, або навіть самоізоляції, якщо ми вважаємо, що могли заразитися, але ми повинні прийняти це з радістю" [5].

Отже, можемо підсумувати, що ситуація пандемії створює особливий напрям у богослов'ї, який вже назвали як "карантинне богослов'я", "богослов'я пандемії", "богослов'я вірусу", або взагалі як "богослов'я коронавірусу". Богословський дискурс у християнському контексті говорить про епідемію не лише як про Божу кару, але й як один із можливих шляхів для самовдосконалення і спасіння. Теологи рефлексують як над місцем Бога в такій кризовій ситуації у світі, так і місце і форми таїнств під час епідемії.

3. Релігієзнавче розуміння пандемії: між загрозою і викликом

Безперечно, і академічне релігієзнавство не стало осторонь стосовно осмислення феномену пандемії та "карантинної доби". Відповідно, необхідно визначити відмінність релігієзнавчого дискурсу від богословського.

Концептуально академічне релігієзнавство, на наш погляд, вбачає в пандемії як загрозу, так і виклик для релігійних організацій. Загроза полягає в тому, що ті чи інші рекомендації всесвітніх чи державних відомств, відповідальних за здоров'я людства загалом і окремої країни зокрема, можуть спричинити певного роду "зупинку" в діяльності мережі релігійних організацій. Як наголошує Л. Виговський: "Адже, в умовах пандемії масове відвідування храмів, цілування ікон і прийняття Причастя служить джерелом розповсюдження інфекції. В таких умовах церква була змушена переглянути форми власного функціонування. І через це у середовищі духовенства та мирян виникли (та й продовжують) мати місце дискусії щодо запровадження карантину. Їх головною темою стало вирішення проблеми: чи може церква, як сакральний простір, бути місцем передачі вірусів COVID-19" [2].

Про це ж говорять і зарубіжні релігієзнавці. Зокрема у фундаментальній монографії "Релігійний фундаменталізм в епоху пандемії" (англ. *Religious Fundamentalism in the Age of Pandemic*) наголошується на тому, як влада впливає на діяльність релігійних інституцій під час епідемії і як релігія стає дуже потужним фактором у тому, щоб віруючими сприймати зовсім по-іншому дану ситуацію, на відміну від інших пересічних громадян [11].

Водночас епідемії постають і викликом для релігійних організацій. Оскільки будь-які соціальні, політичні катаклізми наштовкують на те, щоб по-іншому себе поводити, розробляти і втілювати в життя інші, можливо зовсім нові моделі співпраці як з віруючими,

представниками певної релігійної традиції, так і взагалі громадянами країни.

"Пандемія коронавірусу може вплинути на релігійне середовище набагато глибше, ніж просто дискусія про причастя. Сучасні церкви впритул наближаються до вирішення питань, які стосуватимуться самого їхнього фундаменту і, відповідно, майбутнього функціонування. Що власне є церквою? Для чого вона існує? Раніше цим питанням займалася обмежена кількість богословів, адже парафіянам вистачало і обряду. Із введенням карантину богослужіння перейде в онлайн. Чи зможе церква не тільки здійснювати обряди, але й дати людям сенс життя в нових умовах їх існування? Богослужіння в умовах карантину потребуватиме нового проповідництва. І загальні фрази про те, що можна у піст, а чого не можна, вже не сприйматимуться так, як це було раніше. І потрібно мати на увазі те, що в умовах онлайн увага людини за своєю природою набагато менш акцентована на проповіді, ніж у храмовому виміру. За таких умов церквам доведеться по-новому обґрунтувати актуальність таїнств та ритуалів. Отож, в умовах коли змінюється світ, церкви повинні зрозуміти глибину викликів, які перед нею постали. І ці виклики потребуватимуть подальшої модернізації церковного життя" [2].

Через це можемо сказати, що релігієзнавче осмислення акцентовано не стільки на дослідженні причини появи епідемії, хвороб і т. п., скільки зосереджується на висвітленні специфіки функціонування релігійних організацій у такій кризовій ситуації, особливостях державно-конфесійних відносин під час пандемії, а також розкритті потенційних наслідків від неї як для духовенства, так і мирян.

Таким чином, проаналізувавши концептуалізацію феномену пандемії у філософії, богослов'ї та академічному релігієзнавстві, можемо зробити такі висновки:

1. Філософський дискурс стосовно осмислення пандемії розгортається в контексті співвідношення індивідуального та соціального, особистого і політичного, свободи і несвободи.

2. Богослов'я розглядає пандемію амбівалентно. Якщо Священне Писання підкреслює появу її виключно як Боже покарання за вчинені проступки, то представники середньовічної християнської думки зазначають про те, що такого роду явища є спонукою для самовдосконалення людського і особливого прояву любові до ближніх.

3. Академічне релігієзнавство розкриває досліджуваний феномен у координатах загрози і виклику. З одного боку, пандемія стає фактором, який виступає загрозою для суспільства загалом і релігійних організацій зокрема, а, з іншого – виявляється викликом, каталізатором для потенційних змін у функціонуванні конфесій у тій чи іншій країні.

Список використаних джерел

1. Бог на карантині. Розмова з автором книги. – URL: <https://www.vaticannews.va/uk/world/news/2020-04/bog-na-karantyni-rozmova-z-avtorom-knygy.html>
2. Виговський Л.А. Пандемія коронавірусу (Covid-19) як чинник процесу модернізації українського православ'я. – URL: http://www.univer.km.ua/doc/tezi/t_Vigovskiy_L.A.pdf
3. Канетти Е. Масса и власть / Э. Канетти ; пер. с нем. и предисл. Л. Ионина. – М. : Ad Marginem, 1997. – 527 с.
4. Киприан Карфагенский, священномученик. О смертности. – URL: https://azbyka.ru/otechnik/Kiprian_Karfagenskij/kniga_o_smertnosti/
5. Ли М. Чему ранняя Церковь может научить нас о коронавирусе? – URL: <https://www.protestant.ru/news/analytics/review/article/1551583>
6. Луканова В.В. Феномен пандемии: підґрунтя, сутність, динаміка (соціально-філософський аналіз): дис. ... канд. філос. наук : 09.00.03 / В. В. Луканова. – Дніпро, 2019. – 252 с.
7. Agamben G. Distanziamento sociale. – URL: <https://www.quodlibet.it/giorgio-agamben-distanziamento-sociale>
8. Badiou A. Sur la situation épidémique – March 26, 2020. – URL: <https://qq.media/2020/03/26/sur-la-situation-epidemie-par-alain-badiou/>

9. Manoussakis J. The City is Sick: Sophocles, Thucydides, Camus at the Times of Coronavirus. – URL: https://www.academia.edu/42201882/THE_CITY_IS_SICK_Sophocles_Thucydides_Camus_at_the_Times_of_Coronavirus
10. Preciado P.B. La conjuration des losers. – URL: https://www.liberation.fr/debats/2020/03/27/la-conjuration-deslosers_1783349
11. Religious Fundamentalism in the Age of Pandemic / Ed. Nina Käsehege. – Transcript Verlag, 2020. – 250 p.

References

1. Bog na karanty'ni. Rozмова z avtorom kny'gy' URL: <https://www.vaticannews.va/uk/world/news/2020-04/bog-na-karantyni-rozмова-z-avtorom-knygy.html>
2. Vy'govs'kyj L.A. Pandemiya koronavirusa (Sovid-19) yak chy'nny'k procesu modernizaciyi ukrayins'kogo provoslav'ya. URL: http://www.univer.km.ua/doc/tezi/t_Vigovskiy_L.A.pdf
3. Kanetti E. Massa i vlast' / Per. s nem. i predisl. L.Ionina. Moskva: Ad Marginem, 1997. 527 s.
4. Kiprian Karfagenskij, svyashchennomučenik. O smertnosti. URL: https://azbyka.ru/otechnik/Kiprian_Karfagenskij/kniga_o_smertnosti/

5. Li M. СHemu rannaya Cerkov' mozhet nauchit' nas o koronavirusе? URL: <https://www.protestant.ru/news/analytics/review/article/1551583>
6. Lukanova V.V. Fenomen pandemii: pidg'runtya, sutnist', dy'namiка (social'no-filosofs'kyj analiz): dy's. ... kand. filos. nauk : 09.00.03. Dnipro, 2019. 252 s. URL: <https://www.protestant.ru/news/analytics/review/article/1551583>
7. Agamben G. Distanziamento sociale. URL: <https://www.quodlibet.it/giorgio-agamben-distanziamento-sociale>
8. Badiou A. Sur la situation épidémique – March 26, 2020. URL: <https://qq.media/2020/03/26/sur-la-situation-epidemie-par-alain-badiou/>
9. Manoussakis J. The City is Sick: Sophocles, Thucydides, Camus at the Times of Coronavirus. URL: https://www.academia.edu/42201882/THE_CITY_IS_SICK_Sophocles_Thucydides_Camus_at_the_Times_of_Coronavirus
10. Preciado P. B. La conjuration des losers. URL: https://www.liberation.fr/debats/2020/03/27/la-conjuration-deslosers_1783349
11. Religious Fundamentalism in the Age of Pandemic / Ed. Nina Käsehege. – Transcript Verlag, 2020. 250 p.

Надійшла до редколегії 27.08.20

В.Э. Туренко

Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Киев, Украина,

В.А. Запорожец

Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Киев, Украина

КОНЦЕПТУАЛИЗАЦИЯ ФЕНОМЕНА ПАНДЕМИИ В ФИЛОСОФИИ, БОГОСЛОВИИ И РЕЛИГИОВЕДЕНИИ: КОМПАРАТИВНЫЙ АНАЛИЗ

Осуществляется сравнительный анализ пандемического дискурса в таких областях человеческого знания, как философия, богословие и академическое религиоведение.

Философский дискурс, связанный с феноменом пандемии, ставит целью размышления о соотношении индивидуального и социального, личностного и политического, свободы и несвободы. Через концепт "биополитики" философия рассматривает данный концепт как фактор современной власти, хотя вместе с тем эпидемия становится основой для того, чтобы по-особенному увидеть Другого и помочь ему в сложившейся кризисной ситуации.

Установлено, что в богословском контексте пандемия является не только карой Божьей за грехи неведения, но также один из потенциальных вариантов для самосовершенствования. Богословский дискурс рассматривает не только причины пандемий у человечества, но и пытается понять телеологичность ее в жизни каждой личности.

Выявлено, что в академическом религиоведении феномен пандемии раскрывается в бинарной оппозиции угроза-вызов. Соответственно, в рамках данного дискурса осуществляется исследование специфики осуществления деятельности религиозных организаций, особенностей государственно-конфессиональных отношений, а также возможных последствий от эпидемий.

Ключевые слова: пандемия, болезни, богословие, академическое религиоведение, философия, коронавирусная инфекция.

Vitalii Eduardovych Turenko

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine,

Viktorii Anatoliivna Zaporozhets

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

CONCEPTUALIZATION OF THE PANDEMIC PHENOMENON IN PHILOSOPHY, THEOLOGY AND RELIGIOUS STUDIES: COMPARATIVE ANALYSIS

The article provides a comparative analysis of the pandemic discourse in such areas of human knowledge as philosophy, theology and academic religious studies.

The philosophical discourse associated with the pandemic phenomenon aims to reflect on the relationship between the individual and the social, the personal and the political, freedom and non-freedom. Through the concept of "biopolitics" philosophy considers this concept as a factor of modern power, although at the same time the epidemic becomes the basis for seeing the Other in a special way and helping him in the current crisis situation.

It has been established that in a theological context, a pandemic is not only God's punishment for the sins of ignorance, but also one of the potential options for self-improvement. Theological discourse examines not only the causes of pandemics in humanity, but also tries to understand its teleological nature in the life of every person. The situation of the pandemic creates a special direction in the theology, which has already been referred to as "quarantine theology", "pandemic theology", "virus theology", or "coronavirus theology" in general.

It was revealed that in academic religious studies, the phenomenon of a pandemic is revealed in the threat-challenge binary opposition. Accordingly, within the framework of this discourse, the study of the specifics of the implementation of the activities of religious organizations, the characteristics of state-confessional relations, as well as the possible consequences of epidemics is carried out.

Also, religious understanding focuses not so much on the study of the causes of epidemics, diseases, etc., but focuses on highlighting the specifics of the functioning of religious organizations in such a crisis situation, the peculiarities of state-confessional relations during a pandemic, and disclosing potential consequences for the spiritual, and the laity.

Keywords: pandemic, disease, theology, academic religious studies, philosophy, coronavirus infection.